

**Karamanlıca Resimli Bir Çocuk Dergisi:
Angeliaforos Çocuklar İçün (1872)**

Yazar
Hayrullah Kahya

ISBN: 978-605-9247-66-5

Ağustos, 2017 / Ankara
100 Adet

Grafiker®

Yayınları

Yayın No: 238

Web: grafikeryayin.com

**Kapak, Sayfa Tasarımı,
Baskı ve Cilt**

Grafiker®

Grafik-Ofset Matbaacılık Reklamcılık
Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.

1. Cadde 1396. Sokak No: 6

06520 (Oğuzlar Mahallesi)

Balgat-ANKARA

Tel : 0 312. 284 16 39 Pbx

Faks : 0 312. 284 37 27

E-mail : grafiker@grafiker.com.tr

Web : grafiker.com.tr

bu toprakları
"vatan" kılan
tüm aziz
şehitlerimize
ve
ilim sevdalısı
babama

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	9
SİMGE VE KISALTMALAR.....	13
1. GİRİŞ.....	15
1.1. Karamanlılar	15
1.2. Karamanlıca.....	17
1.3. Karaman edebiyatı.....	18
1.4. Karamanlıcanın Türk dili ve Anadolu ağızları içindeki yeri	23
2. İNCELEME.....	25
2.1. Angeliaforos Çocuklar İçün (1872-1895).....	25
2.2. İmlâ özellikleri.....	29
2.2.1. Ünlüler.....	29
2.2.2. Ünsüzler.....	31
2.2.3. Diğer imlâ özellikleri.....	34
SONUÇ.....	35
2.3. Ses bilgisi.....	36
2.3.1. Ses türemesi.....	36
2.3.1.1. Ünlü türemesi.....	36
2.3.1.2. Ünsüz Türemesi.....	36
2.3.2. Ses düşmesi.....	39
2.3.2.1. Ünlü düşmesi.....	39
2.3.2.2. Ünsüz düşmesi.....	41
2.3.3. Göçüşme.....	43
2.3.4. Benzeşme (Assimilation).....	43
2.3.4.1. Ünlü benzeşmeleri.....	43
2.3.4.2. Ünlü-ünsüz benzeşmesi (Ünlülerin ünsüzlere etkisi).....	46
2.3.4.3. Ünsüz-ünlü benzeşmesi (Ünsüzlerin ünlülere etkisi).....	50
2.3.4.4. Ünsüz benzeşmesi.....	54

2.3.5. Benzeşmezlik (Aykırılışma [dissimilaiton]).....	55
SONUÇ.....	56
2.4. Şekil bilgisi.....	62
2.4.1. Yapım ekleri.....	62
2.4.1.1. İsimden isim yapma ekleri.....	62
2.4.1.2. İsimden fiil yapma ekleri.....	65
2.4.1.3. Fiilden isim yapma ekleri.....	67
2.4.1.4. Fiilden fiil yapma ekleri.....	69
2.4.2. İsimler.....	71
2.4.2.1. İsim işletme ekleri.....	71
2.4.3. Sıfatlar.....	81
2.4.3.1. Niteleme sıfatları.....	82
2.4.3.2. Belirtme sıfatları.....	83
2.4.4. Zarflar.....	102
2.4.4.1. Yer-yön zarfları.....	102
2.4.4.2. Zaman zarfları.....	104
2.4.4.3. Hâl (Tarz) zarfları.....	106
2.4.4.4. Miktar (Azlık-çokluk) zarfları.....	109
2.4.4.5. Soru zarfları.....	112
2.4.5. Zamirler.....	113
2.4.5.1. Şahıs zamirleri.....	113
2.4.5.2. Dönüşlülük zamirleri.....	115
2.4.5.3. İşaret zamirleri.....	117
2.4.5.4. Soru zamirleri.....	120
2.4.5.5. Belirsizlik zamirleri.....	122
2.4.5.6. Bağlama zamiri.....	125
2.4.6. Fiiller.....	125
2.4.6.1. Fiilde çatı.....	126
2.4.6.2. Fiil çekimi.....	129
2.4.6.3. Ek-fiil.....	142
2.4.6.4. Fiillerin birleşik çekimleri.....	147
2.4.6.5. Birleşik fiiller.....	153

2.4.6.6. Soru eki: -mI/-mU.....	157
2.4.6.7. Fiilimsiler.....	158
2.4.7. Edatlar.....	180
2.4.7.1. Benzerlik edatları.....	180
2.4.7.2. Sebep ve maksat edatları.....	182
2.4.7.3. Vasıta ve beraberlik edatları.....	185
2.4.7.4. Başkalık edatları.....	186
2.4.7.5. Karşılaştırma edatları.....	187
2.4.7.6. Miktar edatları.....	188
2.4.7.7. Zaman edatları.....	191
2.4.7.8. Yer-yön edatları.....	194
2.4.7.9. Uygunluk ve nispet edatları.....	196
2.4.7.10. Aitlik edatları.....	198
2.4.8. Ünlemler.....	199
2.4.8.1. Duygu ünlemleri.....	200
2.4.8.2. Seslenme (Hitap) ünlemleri.....	201
2.4.8.3. Sorma ünlemleri.....	202
2.4.8.4. Gösterme ünlemleri.....	203
2.4.8.5. Cevap ünlemleri.....	203
2.4.9. Bağlaçlar.....	204
2.4.9.1. Sıralama bağlaçları.....	204
2.4.9.2. Denkleştirme-Karşılaştırma bağlaçları.....	206
2.4.9.3. Pekiştirme bağlaçları.....	211
2.4.9.4. Cümle başı bağlaçları.....	214
SONUÇ.....	228
3. METİN.....	235
4. DİZİN.....	341
KAYNAKÇA.....	595
TIPKIBASIM.....	603

ÖN SÖZ

Adlarına ilk olarak tahminen XIII. yüzyılda rastlanan Karamanlılar, Türkçe konuşan Ortodoks Hristiyanlardır. Tarih boyunca başta İç Anadolu olmak üzere Balkanlar, Karadeniz, Suriye vb. bölgelerde yaşamış, Yunan harfleriyle Türkçe yazmışlardır. Özellikle XVIII. yüzyıldan sonra yüzlerce eser veren Karamanlılar 1923'teki Nüfus Mübâdelesi ile Rumlarla birlikte Yunanistan'a gönderilmişlerdir.

Karamanlıların tarihi, dili ve edebiyatları üzerine yapılan ilk çalışmalar yüz yıl kadar geriye gider. Macar Türkolog János Eckmann, yaptığı çalışmalar ile Karamanlıca alfabesini, ses bilgisini ve edebiyatını tespit etmiştir. S. Salaville ve E. Dalleggio ile Evangelia Balta ise Karamanlıca kitapların bibliyografyasını hazırlamışlardır. Yonca Anzerlioğlu Karamanlıların tarihi ve kültürü üzerinde araştırmalar yapmış, Gazanfer İbar ise Karamanlılar ile ilgili günümüze ulaşan birçok belge yayımlamıştır. Özellikle İç Anadolu'da Karamanlılardan kalan çeşitli kitabeler üzerine de bazı çalışmalar yapılmıştır.

Karamanlıların dili, tarihi, edebiyatı, kültürü vb. alanlarda yapılan çalışmalar son yıllarda artmaya başlamıştır. Konu ile ilgili uluslararası sempozyumlar düzenlenmiş, makaleler ve kitaplar yayımlanmış, üniversitelerde tezler hazırlanmıştır.

Karamanlıca ile ilgili yeni bir çalışma olan elinizdeki eser giriş, inceleme, metin ve dizin olmak üzere dört ana bölümden oluşmaktadır.

Giriş bölümünde Karamanlılar, Karamanlıca ve Karaman Edebiyatı hakkında kısa bilgi verilmiş, Türkçenin tarihî gelişim sürecinde ve Anadolu ağızları içinde Karamanlıcanın yeri konusuna değinilmiştir. Bu bölümde çalışmanın hacmini artırmamak için ayrıntılı bilgi vermekten kaçınılmıştır. Ancak daha fazla bilgiye ihtiyaç duyanlar, dipnotlarla gerekli kaynaklara yönlendirilmiştir.

İnceleme bölümünde *Angeliaforos Çocuklar İçün* (1872-1895) adlı aylık süreli Yunan harfli Türkçe çocuk dergisi hakkında kısaca bilgi verilmiş, elinizdeki çalışmaya konu olan 1872 yılına ait ilk cildi içinde yer alan yazıların listesi çıkarılmıştır. İnceleme bölümünün ikinci aş-

masında derginin şekil bilgisi üzerinde durulmuştur. Bu bölümde *Angeliaforos Çocuklar İçin* adlı derginin ilk cildinin elimizde bulunan on bir sayısının şekil bilgisi, metinlerden seçilen örneklerle ortaya konmaya çalışılmıştır. Çalışmanın daha yararlı olması amacıyla inceleme bölümündeki örneklerin çok sayıda olmasına özen gösterilmiştir.

Üçüncü bölümde *Angeliaforos Çocuklar İçin* adlı Yunan harfli Türkçe çocuk dergisinin ilk cildinin Latin harflerine aktarılmış metni yer almaktadır. Resimli bir dergi olan *Angeliaforos*'un her sayfası üçer sütundan oluştuğundan bu bölümde her sayfa a, b ve c sütunları şeklinde üçe ayrılmıştır. Metinde sayfa ve sütun numaraları [1a], [1b], [1c], [2a], [2b], [2c]... şeklinde köşeli parantez içinde, satır numaraları ise (1), (2), (3), (4)... şeklinde yay ayrıç içinde gösterilmiştir. Metin kurulumu orijinal metnin imlâsı korunmuş; ancak noktalama işaretleri, paragraf düzenleri vb. tarafımızca düzenlenmiştir.

Çalışmanın dizin bölümünde ise metinde geçen tüm kelimelerin alfabetik dizini yapılmıştır. Dizinde metindeki her kelimenin metinde alması olduğu ekler, geçtiği yerler ve metindeki tekrar sayıları gösterilmiştir. *Cibakaya* programı kullanılarak hazırlanan dizinde, her madde başının karşısına madde başlarının metinde geçen sözlük anlamları mümkün olduğunca ayrıntılı bir şekilde verilmiştir. Anlamları değişen alt madde başlarının anlamları ise tırnak işareti içinde yanlarına eklenmiştir.

Çalışmanın en sonunda çalışma esnasında faydalanılan kaynaklar yer almaktadır. Burada alan ile ilgili olan ancak elinizdeki çalışma için doğrudan yararlanılmayan kaynaklara yer verilmemiştir.

Bu vesileyle Karamanlılar ve Karamanlıca ile ilgili ilk derslerimi aldığımı hocam Prof. Dr. Mehmet KUTALMIŞ'a, çalışmaya çok emeği geçmiş olan arkadaşım Yrd. Doç. Dr. Mustafa KILIÇARSLAN'a ve adlarını sayamayacağım diğer hocalarıma çok teşekkür ederim. Sağ olsunlar.

Yaklaşık üç yıl gibi uzun ve yorucu bir mesai ürünü olan elinizdeki çalışma, kusursuz ve yanlışsız olduğu iddiasında değildir. Ancak konu ile ilgilenen araştırmacı ve okuyuculara faydalı olursa amacına ulaşmış olacaktır.

YENİ BASI HAKKINDA

Elinizdeki çalışma daha önce hazırlamış olduğumuz *Yunan Harfli Türkçe Bir Dergi: ANGELİOFOROS ÇOCUKLAR İÇÜN (1872) (GİRİŞ-İNCELEME-METİN-DİZİN)* adlı kitabımızın ilaveli ve gözden geçirilmiş ikinci baskısıdır. Çalışmaya önceki baskıya ek olarak üç bölüm eklenmiştir: *İmlâ özellikleri*, *Ses bilgisi*, *Tıpkıbasım*. Ayrıca *Şekil bilgisi* bölümünün sonuna bir de *Sonuç* ilave edilmiştir. Kitabımızın adında da değişiklik yapılmıştır.

Kitaba eklenen *İmlâ özellikleri* bölümünde incelemeye konu olan Karamanlıca metnin yazımı konusunda bilgi verilmiştir. *Ses bilgisi* bölümünde metnin ses bilgisi bakımından özellikleri ele alınmıştır. *İmlâ özellikleri*, *Ses bilgisi* ve *Şekil bilgisi* bölümlerinin sonuna eklenen *Sonuç* başlıklarının altında her bölümün öne çıkan özellikleri özet olarak ortaya konmuştur. Burada metnin özellikle Türkiye Türkçesinden farklı olan yönleri öne çıkarılmıştır. Böylece araştırmacıların eserden daha kolay istifade edebilmeleri amaçlanmıştır.

Kitabımızın bu baskısına -genel ağ sayfalarından da ulaşabilmesine rağmen- metnin tıpkıbasımını ilave edilmiştir. Çünkü metindeki bazı yazılar orijinal metindeki resimlere atıf yapılarak anlatılmaktadır. Okuyucu, metnin sonundaki tıpkıbasıma bakarak bu tür yazıları daha kolay anlayabilecektir. Buna ek olarak, *Tıpkıbasım* bölümü Karamanlıca okumayı öğrenmek isteyenlere de faydalı olacaktır.

Çalışmamızın başta Türk dili olmak üzere edebiyat, tarih, eğitim ve kültür gibi alanlara katkıda bulunması en önemli dileğimizdir.

Değerli okuyucularımızın kitabı incelerken gördükleri eksiklikleri ve/veya hataları bize bildirmeleri kitabın sonraki baskılarının daha başarılı olmasını sağlayacaktır.

Dr. Hayrullah KAHYA
hayrullahkahya@hotmail.com

Davutpaşa
Ağustos 2017